

Quicksan flora en fauna Zandstraat 1 Heeswijk-Dinther

Concept

Opdrachtgever:

De heer P. Maréchal
Zandstraat 1
5473 RJ HEESWIJK DINTHER
T 06-53338890

E woutmarechal@hotmail.com

Opdrachtnemer:

Eelerwoude
Meester Loeffenplein 2
5476 KX VORSTENBOSCH
T (0413) 38 70 00
F (0413) 38 70 01
E zuid@eelerwoude.nl
I www.eelerwoude.nl

Project nr. 4599.1

<i>Opgesteld door</i>	<i>Gecontroleerd</i>	<i>Datum</i>
R. Heins	J. van Mierlo	21-2-2011

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	2
2. NATUURWETGEVING	3
2.1 Flora- en faunawet beschermd flora en fauna.....	3
2.2 Natura 2000-gebieden, Natuurbeschermingswet 1998.....	3
3. METHODE.....	4
3.1 Bureauonderzoek.....	4
3.2 Terreinbezoek.....	4
3.3 Onderzoeksafbakening	4
4. GEBIEDSKARAKTERISTIEK.....	5
4.1 Huidige situatie	5
4.2 Voorgestane ontwikkeling.....	5
5. BESCHERMDE SOORTEN	7
5.1 Planten	7
5.2 Grondgebonden zoogdieren.....	7
5.3 Vleermuizen.....	7
5.4 Vogels.....	8
5.5 Amfibieën, reptielen en vissen.....	9
5.6 Beschermde soorten ongewervelden.....	9
6. CONCLUSIE EN ADVIES.....	10
6.1 Beschermde soorten	10

1. INLEIDING

De familie Marechal is voornemens om een nieuwe gelijkvloerse woning op hun perceel aan de Zandstraat 1, in het buitengebied van Heeswijk-Dinther te ontwikkelen. Voor de sloop van deze woning wordt de aanwezige bedrijfsbebouwing op het perceel gesloopt. Om deze ontwikkeling mogelijk te maken is een partiële herziening van het bestemmingsplan noodzakelijk.

In verband hiermee is een verkennend onderzoek ('quick-scan') uitgevoerd in het kader van de Flora- en faunawet. Met dit onderzoek wordt de aanwezigheid van beschermde soorten in het plangebied onderzocht. Op basis daarvan worden uitspraken gedaan over de (mogelijke) effecten van de voorgenomen ontwikkeling en de eventueel noodzakelijke vervolgstappen.

Het onderzoek heeft bestaan uit een visuele inspectie van het terrein en het raadplegen van vrij beschikbare verspreidingsgegevens van beschermde dier- en plantensoorten.



Figuur 1 Ligging plangebied (zwart omljnd) met locatie gewenste woning (rood) en te slopen bebouwing (geel)

2. NATUURWETGEVING

De natuurwet- en regelgeving kent twee sporen, namelijk een gebiedsgericht (Natuurbeschermingswet 1998) en een soortgericht spoor (Flora- en faunawet). Met de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 zijn de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn in de nationale wetgeving geïmplementeerd.

2.1 Flora- en faunawet beschermd flora en fauna

De Flora- en faunawet richt zich op de bescherming van soorten. De Flora- en faunawet gaat uit van het 'nee, tenzij'-principe. Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk. Centraal hierbij staat de zorgplicht. De zorgplicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende planten en dieren en hun leefomgeving.

Onder bepaalde voorwaarden is een algemene vrijstelling geregeld van de ontheffingsplicht van de Flora- en faunawet. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af het de dier- of plantensoorten die voorkomen in het plangebied. Hiertoe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden.

- Soorten van tabel 1 – algemene soorten – lichtste beschermingsregime
- Soorten van tabel 2 – overige soorten – middelste beschermingsregime
- Soorten van tabel 3 – genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 van de AMvB – zwaarste beschermingsregime

Vogels nemen in de Flora- en faunawet een bijzondere positie in. Vogels worden tijdens het broedseizoen beschermd door de Flora- en faunawet. Voor het aantasten van broedende vogels geldt een zware toets vergelijkbaar met tabel 3-soorten. Daarnaast zijn voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van een aantal vogelsoorten jaarrond beschermd (mits niet definitief verlaten). Het betreft nesten van boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele

kwikstaart, huismus, havik, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespandief en zwarte wouw.

Voor tabel 1-soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkeling een vrijstelling van de ontheffingsplicht en is daarom geen ontheffing nodig. Deze soorten zijn in bij dit onderzoek buiten beschouwing gelaten. Zie bijlage 1 voor een uitgebreide beschrijving en toelichting op de Flora- en Faunawet.

De Flora- en faunawet is overal en altijd van toepassing bij ontwikkelingen. In hoofdstuk 5 wordt verder ingegaan op de aanwezigheid van beschermde soorten.

2.2 Natura 2000-gebieden, Natuurbeschermingswet 1998

Natura 2000 is een samenhangend netwerk van natuurgebieden in Europa. Natura 2000 bestaat uit gebieden die zijn aangewezen in het kader van de Europese Vogelrichtlijn (79/409/EEG) en gebieden die zijn aangemeld op grond van de Europese Habitatrichtlijn (92/43/EEG). Deze gebieden worden in Nederland op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 beschermd.

Er is geen sprake van beschermde gebieden in het kader van de Natuurbeschermingswet ter plaatse of in de nabijheid van het plangebied. Verdere toetsing aan de Natuurbeschermingswet 1998 is niet aan de orde.

3. METHODE

De aanwezige natuurwaarden zijn in beeld gebracht op basis van een verkenning van bestaande inventarisatiegegevens en een verkennend veldbezoek.

3.1 Bureauonderzoek

De volgende bronnen zijn in het kader van dit onderzoek gebruikt:

- landelijke en provinciale verspreidingsinformatie met betrekking tot planten, dagvlinders, amfibieën, reptielen, vogels en zoogdieren, met name uit verspreidingsatlassen;
- Uit de landelijke verspreidingsinformatie uit atlassen, die deels gedateerd is, moet blijken of nabij de locaties in het verleden strikt beschermde soorten zijn aangetroffen. Exacte locaties of datering van de waarnemingen zijn daarbij veelal niet bekend. Deze gegevens hebben vaak betrekking op atlasblokken (5x5 kilometer). De soortgegevens hebben daarom veelal betrekking op de regio en niet specifiek op het plangebied.

De website www.waarneming.nl en www.telmee.nl zijn ook geraadpleegd. Een groot aantal amateurs kunnen op deze websites natuurwaarnemingen kwijt. De site wordt gecontroleerd door een validatiecommissie. Soortwaarnemingen via deze bron zijn redelijk betrouwbaar, maar kunnen moeilijk geverifieerd worden. Wel kan het een beeld geven van mogelijke soorten in de regio. Waarneming zijn, in tegenstelling tot atlassen, vaak tot op de exacte locatie te herleiden.

3.2 Terreinbezoek

Op basis van een eenmalig veldbezoek is de geschiktheid van het onderzoeksgebied voor de verwachte soorten/soortgroepen beoordeeld. Het veldbezoek is overdag door R. Heins, ecologisch adviseur van Eelerwoude uitgevoerd op 15 februari 2011 bij 7°C en windkracht 3. Het gaat hier om een deskundigenoordeel op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (bio-

topen onderzoek). Daarnaast zijn de aangetroffen belangwekkende soorten ook genoteerd.

3.3 Onderzoeksafbakening

Dit onderzoek betreft een verkennend onderzoek of Quick-scan. Dit betekent dat geen soortgerichte inventarisatie is uitgevoerd. Het onderzoek geeft dus geen (volledig) inzicht in de aanwezige flora en fauna. Wel geeft het onderzoek een indruk van de ecologische waarden en mogelijk aanwezige soorten in het gebied. Dit rapport leent zich dus niet voor een eventueel noodzakelijke ontheffingsaanvraag.

4. GEBIEDSKARAKTERISTIEK

4.1 Huidige situatie

Op het perceel is een langgevelboerderij met bedrijfsbebouwing van een timmerbedrijf / aannemersbedrijf aanwezig. De bedrijfsbebouwing bestaat uit een voormalige kippenstal en een voormalige werkschuur. De kippenstal is in gebruik door een antiquair.

De langgevelboerderij is gesplitst in twee woningen. Voor de boerderij is een voormalig bakhuisje aanwezig. In de tuin rond de boerderij zijn, naast tuinbeplanting, twee tuinvijvers aanwezig. Langs de noordzijde van het perceel ligt een watervoerende sloot.

Aan de zuidzijde wordt het perceel begrensd door een rij zomereiken. Langs een deel van deze rij wordt snoeiafval en takken opgestapeld. Langs de westzijde van het perceel staat een rij knotwilgen. Op het perceel staat een rij met zomereik en berk. In de noordoosthoek is een voormalige paardenbak aanwezig, deze is vol gegroeid met ruigtekruiden, braam, jonge berken en zomereik.

Ter plaatse van de toekomstige woning is een grasland aanwezig.

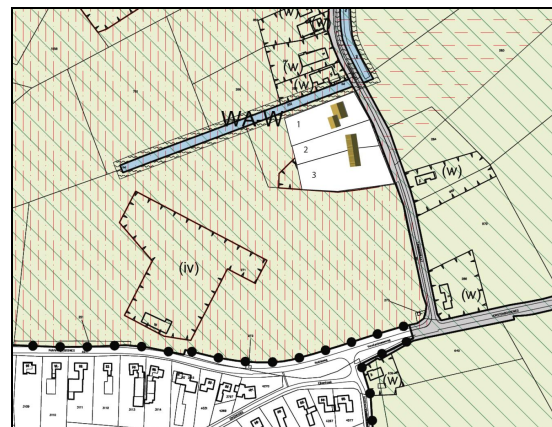
4.2 Voorgestane ontwikkeling

Naast de huidige langgevelboerderij wordt een nieuwe woning gerealiseerd. Deze woning krijgt een oppervlakte van maximaal 80 m².

Om deze ontwikkeling mogelijk te maken wordt de aanwezige bedrijfsbebouwing gesloopt.

De bestaande langgevelboerderij met omliggende tuin en vijvers blijven onveranderd. De sloot aan de noordzijde blijft ook behouden.

Het is vooralsnog onduidelijk of de aanwezige beplanting wordt verwijderd. Indien het verwijderen van de beplanting consequenties kan hebben of heeft in het kader van de Flora- en faunawet wordt dat in deze rapportage aangegeven.



*Figuur 2 Impressie gewenste ontwikkeling
1: nieuwe woning met mantelzorgwoning
2 + 3 : gesplitste langgevelboerderij*



Figuur 3 Zicht vanaf de Vorstenbosseweg op perceel aan Zandstraat 1



Figuur 4 Bestaande langgevelboerderij verscholen tussen groen



Figuur 5 Te slopen bebouwing



Figuur 6 Te saneren terrein



Figuur 7 Gewenste locatie voor nieuwbouw, grenzend aan langgevelboerderij



Figuur 8 Knotwilgen en sloot langs westzijde



Figuur 9 Langgevelboerderij met omliggende tuin en vijver



Figuur 10 Verruigde, voormalige paardenbak

5. BESCHERMDE SOORTEN

5.1 Planten

Voorkomen en functie

Er zijn tijdens het veldbezoek geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Het jaargetijde was niet geschikt om planten te inventariseren. Gelet op de aanwezige terreintypen, het beheer en de functie van het projectgebied is het niet waarschijnlijk dat binnen de projectlocatie zwaar(der) beschermde plantensoorten voorkomen.

Effecten en ontheffing

Binnen het plangebied worden geen beschermde soorten verwacht.

Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing Flora- en faunawet is voor flora niet noodzakelijk.

5.2 Grondgebonden zoogdieren

Voorkomen en functie

De volgende beschermde grondgebonden zoogdieren zijn uit de regio bekend: ree, egel, dwergspitsmuis, huisspitsmuis, mol, vos, hermelijn, wezel, bunzing, steenmarter, das, eekhoorn, rosse woelmuis, aardmuis, veldmuis, dwergmuis, bosmuis konijn en haas.

Op basis van aanwezig habitat wordt verwacht dat de volgende soorten daadwerkelijk gebruik maken van het plangebied: egel, dwergspitsmuis, huisspitsmuis, mol, rosse woelmuis, aardmuis, veldmuis, dwergmuis en bosmuis.

Effecten en ontheffing

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een beperkt verlies van leefgebied van de genoemde zoogdieren van tabel 1 van de Flora- en faunawet. Dit heeft geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten omdat er voldoende alternatief leefgebied aanwezig blijft en het relatief algemene soorten betreft. Voor deze soorten geldt dan ook een

vrijstelling. Een ontheffing Flora- en Faunawet is daarom niet noodzakelijk.

5.3 Vleermuizen

Voorkomen en functie

Binnen de projectlocatie is tijdens het dagbezoek beoordeeld of de locatie geschikt is voor vleermuizen. Hierbij is onderscheid gemaakt in: verblijfplaats, vliegroute en foeragegebied.

Binnen het plangebied worden in ieder geval de volgende vleermuissoorten verwacht: gewone dwergvleermuis, laatvlieger en rosse vleermuis.

Verblijfplaatsen (zomer, winter of balts) van vleermuizen zijn niet uit te sluiten in de langgevelboerderij of het naastgelegen bakhuis. De bomen en beplanting op het terrein is niet geschikt als verblijfplaats door het ontbreken van gaten of scheuren.

De voormalige kippenschuur en de schuur op het terrein zijn ongeschikt voor vleermuisverblijfplaatsen. De schuren hebben geen (dak)isolatie of andere onderdelen die geschikt zijn voor vleermuisverblijfplaatsen.

Het terrein is volledig geschikt als foerageergebied voor de in de regio voorkomende vleermuizen. Mogelijk dat langs de Zandstraat en/of langs de beplanting aan de buitenzijde van het perceel een vliegroute aanwezig is.



Figuur 11 binnenkant schuur, dit is geen potentiële vleermuisverblijfplaats.

Effecten en ontheffing

Alle vleermuissoorten zijn strikt beschermd onder de Flora- en Faunawet. Voor het aantasten of vernietigen van vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen (baltsplaatsen, kraamverblijven, zomer- en winterverblijven, belangrijk foerageergebied en migratieroutes) is een ontheffing Flora- en Faunawet noodzakelijk.

Met de ontwikkeling blijft de boerderij en het bakhuisje behouden. Eventueel aanwezige verblijfplaatsen worden daardoor niet in hun voortbestaan aangetast.

Het terrein blijft grotendeels geschikt als foerageergebied. Mogelijk dat tijdens de sloop van de bebouwing een deel van het terrein (tijdelijk) minder geschikt wordt. In de omgeving is echter voldoende foerageergebied aanwezig. Daarnaast wordt het terrein op termijn weer (meer) geschikt als vleermuisfoerageergebied. Van aantasting is derhalve niet te spreken.

De beplanting langs de Zandstraat en aan de buitenzijde van het terrein blijft behouden. Indien vliegroutes aanwezig zijn worden deze niet aangetast.

Directe of indirecte aantasting van vleermuizen is niet aan de orde. Een ontheffing Flora- en faunawet is dan ook niet noodzakelijk.

5.4 Vogels

Voorkomen en functie

De aangetroffen vogels binnen en direct rondom de projectlocatie vallen onder de algemene broedvogels van bossen, struwelen en parken. Onder andere de volgende vogelsoorten kunnen gebruik maken van de projectlocatie; ekster, houtduif, koolmees, merel, pimpelmees, roodborst en winterkoning. Binnen het plangebied zijn verschillende nesten aangetroffen van algemeen voorkomende broedvogels. In en rond de langgevelboerderij zit een kolonie huismussen.

Zeldzame en kritische vogelsoorten, evenals verblijfplaatsen van vogelsoorten die jaarrond van vaste rust- en verblijfplaatsen gebruik maken, zijn niet aangetroffen binnen het plangebied en worden op basis van de aanwezige terreintypen ook niet verwacht.

Ekster, koolmees, pimpelmees vallen onder categorie 5 van de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten'. De huismus is jaarrond beschermd.

Effecten en ontheffing

Alle vogelsoorten in Nederland zijn strikt beschermd onder de Flora- en faunawet. Voor alle beschermde inheemse (ook algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die nesten beschadigen of verstoren. Verstoring kan in veel situaties worden voorkomen door verstorende werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren. De periode van 15 maart tot 15 juli wordt over het algemeen beschouwd als broedseizoen. Voor de Flora- en faunawet zijn echter alle bewoonde vogelnesten beschermd, ongeacht het tijdstip van het jaar. Het genoemde termijn moet daarom niet al te strikt worden toegepast.

De aangetroffen broedlocaties van de huismus worden met de ontwikkeling niet aangetast. De nesten blijven dus behouden. De omliggende beplanting in de tuin blijft ook behouden waardoor ook het functioneren van de nesten niet wordt aangetast.

In de sinds augustus 2009 geldende 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten'

zijn in bijlage 5 van deze lijst een aantal vogelsoorten opgenomen die ook binnen het plangebied zijn aangetroffen. Het gaat om een groep van broedvogelsoorten die vaak terugkeert naar de plaats waar ze hebben gebroed, maar die over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats door bijvoorbeeld ruimtelijke ontwikkelingen verloren is gegaan, uit te wijken naar andere locaties in de omgeving. In deze situatie gaat het ondermeer om pimpelmees en ekster. Gelet op de beperkte omvang van de projectlocatie en het zeer beperkte aanbod aan geschikte nestlocaties voor deze soorten binnen het projectgebied, gaat het om slechts enkele broedparen van genoemde, algemeen voorkomende soorten. Compenserende maatregelen of het aanvragen van een ontheffing, omdat een negatief effect wordt verwacht op de lokale of regionale populatie van de soort, is dan ook niet aan de orde. Daarbij komt dat na planrealisatie (op termijn) ook weer nieuw leefgebied voor deze en andere vogelsoorten zal ontstaan.

5.5 Amfibieën, reptielen en vissen

Voorkomen en functie

Het plangebied is uitermate geschikt voor een aantal algemeen voorkomende amfibieën, zoals bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander. De sloot aan de noordzijde van het perceel wordt door verscheidene kikker-soorten gebruikt als voortplantingslocatie (pers. med. Dhr. Maréchal). De takkenhopen en ver-ruigde paardenbak vormen daarnaast ideaal winter- en zomerhabitat voor amfibieën. De tuinvijvers hebben een grote populatie vissen en weinig ondiepe plekken. Meer kritische en strikt beschermde soorten amfibieën worden derhalve niet verwacht.

Beschermde reptielen zijn gebonden aan specifieke terreinen en binnen de projectlocatie ontbreekt geschikt biotoop zoals heideterreinen en venranden. Er zijn ook geen verspreidingsgegevens bekend van reptielen binnen en rondom de projectlocatie.

De aanwezige sloten wordt ongeschikt geacht voor beschermde vissen, omdat deze beperkt watervoerend zijn en/of weinig waterplanten in de sloten aanwezig zijn. De aanwezigheid van veel amfibieën in de noordelijke sloot duidt

eveneens op de afwezigheid van beschermde vissen.

Effecten en ontheffing

Eventuele amfibieën in en rond het plangebied kunnen enige hinder ondervinden van de ontwikkeling. Met name tijdens de bouw en de sloop van de bebouwing gaat een klein deel van het landhabitat verloren en/of wordt ongeschikt. In de omgeving is echter voldoende leefgebied aanwezig voor de dieren om naar toe te vluchten. Daarnaast wordt het gebied na de realisatie weer geschikt voor de amfibieën.

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een beperkt en tijdelijk verlies van leefgebied van de genoemde amfibieën van tabel 1 van de Flora- en faunawet. Na de realisatie wordt het terrein weer en mogelijk zelfs beter geschikt voor deze amfibieën. Er is geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten. Te meer omdat er voldoende leefgebied aanwezig blijft en het relatief algemene soorten betreft. Voor deze soorten geldt dan ook een vrijstelling. Een ontheffing Flora- en Faunawet is daarom niet noodzakelijk.

5.6 Beschermde soorten ongewervelden

Voorkomen en functie

Beschermde soorten ongewervelden (dagvlinders, libellen, kevers, Europese rivierkreeft en platte schijfhoren) worden op grond van verspreidingsgegevens en habitatvoorkeuren niet verwacht.

Effecten en ontheffing

Er worden geen effecten op beschermde soorten ongewervelden verwacht. Een ontheffing Flora- en faunawet is niet aan de orde.

6. CONCLUSIE EN ADVIES

6.1 Beschermde soorten

Op basis van deze quickscan wordt geconstateerd dat in het onderzoeksgebied een potentiële habitat biedt voor een aantal (algemene) beschermde soorten. Hoewel er geen gerichte veldinventarisatie heeft plaatsgevonden, is op basis van de beschikbare literatuurgegevens en een veldbezoek vastgesteld dat het terrein mogelijk van belang is enkele licht beschermde soorten (tabel 1-soorten) en voor strikter beschermde broedvogels en vleermuizen.

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een beperkt verlies van leefgebied van enkele soorten van tabel 1 van de Flora- en faunawet. Dit heeft geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten omdat er voldoende leefgebied aanwezig blijft en het relatief algemene soorten betreft. Voor deze soorten geldt dan ook een vrijstelling. Een ontheffing Flora- en faunawet is daarom niet noodzakelijk.

Voor alle beschermde, inheemse (ook de algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt vanuit de Flora- en faunawet een verbod op handelingen die nesten of eieren beschadigen of verstoren. Ook handelingen die een vaste rust- of verblijfplaats van beschermde vogels verstoren zijn niet toegestaan. In de praktijk betekent dit dat versturende werkzaamheden alleen buiten het broedseizoen¹ uitgevoerd mogen worden.

De boerderij en het bakhuisje bieden een potentiële verblijfplaats voor vleermuizen. Beide bebouwing blijft echter behouden. Eventueel aanwezige verblijfplaatsen van vleermuizen worden daardoor niet in hun voortbestaan aangetast. De ontwikkeling heeft geen invloed op de geschiktheid van het terrein als foerageergebied of vliegroute. Tijdens de uitvoering wordt een zeer beperkt deel van het terrein mogelijk tijdelijk minder geschikt. Er is echter voldoende foerageergebied in de omgeving aanwezig.

Waardoor de eventueel aanwezige vleermuizen naar verwachting niet worden aangetast door een (tijdelijke) afname van het foerageergebied.

¹ In het kader van de Flora- en faunawet wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. Globaal gaat het echter om de periode van 15 maart tot 15 juli.



LITERATUURLIJST

- Bergmans, W. en A. Zuiderwijk (1986) Atlas van de Nederlandse Amfibieën en Reptielen en hun Bedreiging. Utrecht: KNNV
- Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen (1992) Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Utrecht: KNNV
- Janssen J.A.M. en J.H.J. Schaminée (2003) Europese Natuur in Nederland, Habitattypen. Utrecht: KNNV Uitgeverij
- Janssen J.A.M. en J.H.J. Schaminée (2003) Europese Natuur in Nederland, Habitattypen. Utrecht: KNNV Uitgeverij
- Koninklijke Vermande (1999-2009) Planten en dieren, Flora- en faunawet, band 1, 2, 3, 4 en 5, SDU Uitgeverij, Den Haag
- Limpens, H., K. Mostert en W. Bongers (1997) Atlas van de Nederlandse Vleermuizen Utrecht: KNNV Uitgeverij
- Limpens, H., P. Twisk & G. Veenbaas (2004) Met vleermuizen overweg. Brochure over vleermuizen en de wijze waarop bij planning, aanleg, reconstructie en beheer van wegen praktische invullingen kan worden gegeven aan de wettelijke zorgplicht voor vleermuizen. Dienst Weg- en Waterbouwkunde, Delft / Zoogdierverseniging, Arnhem
- Nie, H.W. de (1996) Atlas van de Nederlandse zoetwatervissen. Doetinchem: Media Publisng
- SOVON Vogelonderzoek Nederland (2002) Atlas van de Nederlandse broedvogels. Verspreiding, aantallen verandering. Utrecht: KNNV Uitgeverij
- Waarneming.nl (z.d.) geraadpleegd op 3 augustus 2009
- Weeda, E. J., R. Westra, C. Westra en T. Westra (1985) Nederlandse Oecologische flora; wilde planten en hun relaties 1-5. Utrecht: KNNV
- Wynhoff, I., J. van der Made en C. van Swaay, (1992) Atlas van de Nederlandse dagvlinders. Utrecht: KNNV

www.zoogdieratlas.nl

www.waarneming.nl



BIJLAGE I: FLORA- EN FAUNAWET

Inleiding

Per 1 april 2002 is de Flora- en faunawet in werking getreden. In deze wet, gepubliceerd op 14 juli 1998 in het Staatsblad 402, is de soortbescherming geregeld van in Nederland inheemse in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. De wet sluit aan op de Europese natuurreggeving (Natura 2000). De wet is in plaats gekomen voor de Jachtwet, de Vogelwet 1936, de soortenparagraaf uit de Natuurbeschermingswet, de Wet bedreigde inheemse dier- en plantensoorten en de soortbeschermingscomponent uit de Europese Habitatrichtlijn en de Europese Vogelrichtlijn. Deze Europese soortenbescherming heeft met de Flora- en faunawet dus een Nederlandse vertaling gekregen.

Zorgplicht

De Flora- en faunawet gaat over de bescherming van ongeveer 500 planten- en diersoorten, van de 36.000 soorten die in Nederland voorkomen. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden gedaan, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij-principe'). Centraal staat hierbij de zorgplicht, wat inhoudt dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten en hun leefomgeving. De wet erkent hierbij de intrinsieke waarde van de in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. Alle soorten hebben een eigen rol in het ecosysteem en dragen bij aan de biodiversiteit. Dat betekent dat voor de wet alle dieren en planten van onvervangbare waarde zijn en dat daar dus zorgvuldig mee omgegaan moet worden. Het gevolg is onder andere, dat iedereen die redelijkerwijs weet of kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor beschermde dier- of plantensoorten worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten, dan wel naar redelijkheid alle maatregelen te nemen om die gevolgen te voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Beschermde soorten

Via de Flora- en faunawet worden de volgende planten- en diersoorten beschermd:

- ruim 100 inheemse plantensoorten die van nature in Nederland in het wild voorkomen;
- alle soorten vogels die van nature op het grondgebied van de lidstaten van de EU in het wild voorkomen;
- alle zoogdieren die van nature in Nederland in het wild voorkomen, met uitzondering van bruine rat, zwarte rat en huismuis;
- alle amfibieën en reptielen die van nature in Nederland in het wild voorkomen;
- vissen, en schaal- en schelpdieren voorzover ze niet onder de Visserijwet vallen;
- bepaalde soorten insecten (bijvoorbeeld vlinders, libellen en mieren);

Als beschermde inheemse soort kunnen door middel van algemene maatregel van bestuur worden aangewezen. Het gaat om soorten die van nature in Nederland voorkomen en: die in hun voortbestaan bedreigd of gevaar lopen in hun voortbestaan bedreigd worden; mogelijk in hun voortbestaan bedreigd worden door overmatige benutting en die uit Nederland zijn verdwenen, maar waarvan de kans op terugkeer reëel is.

Verbodsbepalingen

Om de instandhouding van de wettelijk beschermde soorten te waarborgen, moeten negatieve effecten op die instandhouding voorkomen worden. Welke negatieve effecten dat precies zijn, kan niet in een lijst opgesomd worden. Dat is afhankelijk van soort, locatie en aard van de ingreep. Om die bescherming toch enigszins concreet te maken, zijn een aantal voor planten en dieren schadelijke handelingen als verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet opgenomen. De belangrijkste artikelen zijn:

- Artikel 8: het is verboden beschermde planten te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
- Artikel 9: het is verboden beschermde dieren te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- Artikel 10: het is verboden beschermde dieren opzettelijk te verontrusten.
- Artikel 11: het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde dieren te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
- Artikel 12: het is verboden eieren van beschermde dieren te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Ontheffing

Bij werkzaamheden waarbij een schadelijk effect optreedt voor beschermde soorten, is een ontheffing of vrijstelling nodig op de in de wet gestelde verbodsbepalingen (artikel 8 tot en met 18). In artikel 75 van de Flora- en faunawet wordt de mogelijkheid geboden om ontheffing aan te vragen op de verbodsbepalingen. De bevoegdheid om een ontheffing te verlenen in het kader van artikel 75 van de Flora- en faunawet ligt bij de Staatssecretaris van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie. Een aanvraag tot ontheffing kan worden ingediend bij Dienst Regelingen van het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie.

Bij de ontheffingverlening gelden, afhankelijk van de status van de soort, verschillende voorwaarden waaraan voldoen moet worden. Onderscheid wordt gemaakt in een lichte toets en een uitgebreide toets.

De **lichte toets** geldt voor algemene soorten en overige soorten (categorie 1 en 2; zie vrijstelling). De lichte toets houdt in dat de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen (doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding).

De **uitgebreide toets** geldt voor soorten die in bijlage IV van de Habitatrichtlijn zijn opgenomen, voor soorten van bijlage 1 AMvB artikel 75 en voor beschermde vogelsoorten (categorie 3; zie vrijstelling). De uitgebreide toets houdt in dat:

- de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen (doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding) en
- er geen alternatief is voor de activiteiten en
- er sprake is van groot maatschappelijk belang (zoals volksgezondheid, openbare veiligheid et cetera) en
- de werkzaamheden zodanig worden uitgevoerd dat er sprake is van zorgvuldig handelen.

Vrijstelling

In het *'Besluit houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen'*, ook wel AMvB artikel 75 genoemd, zijn (onder andere) een aantal wijzigingen rondom ontheffingen en vrijstellingen beschreven. In het kort houdt de wijziging in dat niet altijd meer een ontheffing noodzakelijk is. De vrijstellingsregeling bevat vrijstellingen voor activiteiten die vallen onder:

- bestendig beheer en onderhoud (ook in landbouw en bosbouw),
- bestendig gebruik en
- ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen. Hierbij is onderscheid gemaakt in drie categorieën, waarin soorten zijn ingedeeld op basis van zeldzaamheid en kwetsbaarheid.

Tabel 1 – Algemene soorten

Voor deze soorten geldt de lichtste vorm van bescherming. Als de werkzaamheden of activiteiten vallen onder de hierboven beschreven activiteiten, dan geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen van Artikel 8 tot en met 12 van de Flora- en faunawet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de lichte toets. Uiteraard geldt wel de algemene zorgplicht.

Tabel 2 – Overige soorten

Deze soorten genieten een zwaardere bescherming. Er geldt alleen een vrijstelling als sprake is van werkzaamheden of activiteiten zoals hierboven beschreven én indien gehandeld wordt volgens een, door de Staatssecretaris van EL&I, goedgekeurde gedragscode. Indien niet gewerkt wordt volgens een gedragscode, kan het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk zijn. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de lichte toets.

Tabel 3 – Soorten, genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 AMvB artikel 75

Deze soorten genieten de zwaarste bescherming. Ook al is sprake van werkzaamheden zoals hierboven beschreven, dan hangt het van de precieze aard van de werkzaamheden af of een vrijstelling met gedragscode geldt, of een ontheffing noodzakelijk is. Voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting geldt altijd dat voor deze soorten een ontheffing moet worden aangevraagd. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de uitgebreide toets.

Vogels

Vogelsoorten zijn niet opgenomen in de hierboven genoemde categorieën. Voor verstoring van vogels en vogelnesten wordt geen ontheffing verleend voor ruimtelijke inrichting of ontwikkeling en niet voor dwingende redenen van openbaar belang. Voor vogels geldt dat u alleen ontheffing kunt krijgen op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Dat zijn: bescherming van flora en fauna, veiligheid van het luchtverkeer, volksgezondheid of openbare veiligheid. Buiten het broedseizoen mogen de nestplaatsen, zonder ontheffing, worden verstoord. Daarbij geldt geen standaardperiode voor het broedseizoen. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. De meeste vogels broeden tussen medio maart en medio juli. Van een (beperkt) aantal vogels is de nestplaats jaarrond beschermd. Op de volgende categorieën gelden de verbodsbepalingen van artikel 11 van de Flora- en faunawet het gehele seizoen:

1. Nesten die binnen en buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.

- 2 Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop.
- 3 Nesten van vogels die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing.
- 4 Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.

Nesten die niet het hele jaar door zijn beschermd in de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' worden de volgende soorten aangegeven als categorie 5. Deze zijn buiten het broedseizoen niet beschermd. Categorie 5-soorten zijn wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

- 5 Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Mitigatie

Negatieve effecten en daarmee een ontheffingsaanvraag kunnen worden voorkomen door vooraf gaand aan het project mitigerende (= verzachtende) maatregelen op te stellen en uit te voeren. Het gaat dan om het behoud van de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort.